

Vogeltrek

Alles wat je wilt weten over de vogeltrek

Inleiding

Vogeltrek is een fascinerend natuurfenomeen. Twee keer per jaar is er een wereldwijde migratiegolf van miljarden vogels. De vogeltrek is geen uniform verschijnsel. Elke soort of soortgroep doet het op z'n eigen manier:

- De steltloper trek begint eind juli al, terwijl veel eenden en ganzen pas in november aankomen op hun winterbestemming.*
- Kraanvogels trekken in (grote) groepen, soorten als wielewaal of boomvalk trekken solitair.*
- Zwanen trekken als familie, terwijl bij veel andere soorten de oudervogels eerder vertrekken.*
- Zangvogels zoals vliegenvanger trekken voornamelijk in de nacht, terwijl roofvogels uitsluitend overdag vliegen.*

Hoe meer je weet over de vogeltrek, hoe beter je weet waar je naar moet kijken als je buiten bent en wanneer je welke soorten kunt verwachten. In dit e-book zetten we alle basisinformatie over de vogeltrek op een rij zodat jij gerichter kunt waarnemen en nog meer kunt genieten van vogels kijken.

Daan Schoonhoven

 Vogelskijken

De Grutto is een trekvogel die respect afdwingt, hij kan non-stop meer dan 10.000 kilometer afleggen.

Inhoud

- 1** Standvogels, zomervogels, wintergasten en doortrekkers
- 2** Waarom trekken vogels?
- 3** Welke verschillende soorten vogeltrek zijn er?
- 4** Gestuwde vogeltrek
- 5** Zichtbare vogeltrek
- 6** Trends en ontwikkelingen
- 7** Beste plekken om vogeltrek waar te nemen

1 Standvogels, zomervogels, wintergasten en doortrekkers

Niet elke vogel is een trekvogel, sommige vogels blijven jaarrond bij ons, andere zijn alleen in de zomer of winter aanwezig óf zijn slechts op kortstondig aanwezig tijdens hun doortrek. Globaal onderscheiden we standvogels, zomervogels, wintergasten en doortrekkers.

Standvogels

Vogels trekken dus niet per definitie. Tientallen soorten blijven het hele jaar bij ons, wat niet persé betekent dat het altijd dezelfde individuen zijn die we zien. Buizerds en roodborstjes zien we het hele jaar, terwijl de soort wel degelijk trekt.

Soorten zoals patrijs, steenuil, bosuil en fazant hebben een heel beperkte actieradius, andere standvogels zoals merel, putter, ekster en zwarte kraai hebben een groter bereik.

Gaaien zijn ook standvogels, maar er zijn jaren waarin er – meestal ten gevolge van voedseltekort- invasies zijn van gaaien uit het oosten van Europa.

Kortom: standvogel zijn betekent niet persé dat de soort niet trekt, maar wel dat we deze soort het hele jaar kunnen zien.

Onze winterse buizerds en roodborsten zijn meestal andere individuen dan die in Nederland of België broeden.

Zomervogels

Relatief veel soorten overwinteren in warmere landen en komen naar noordwest Europa om hier te broeden en voor nageslacht te zorgen. Sommige soorten zijn hier uitsluitend om te broeden, de gierzwaluw is hiervan een mooi voorbeeld: de soort is maar drie maanden (van eind april tot eind juli) bij ons aanwezig. Andere soorten zoals de tjiftjaf zijn er al vanaf half maart en blijven tot in oktober.

Als gevolg van de zachte winters, brengen steeds meer tjiftjaffen de winter bij ons door.

Er is een groot verschil tussen aankomst en vertrek van onze zomervogels. Het arriveren van soorten in hun broedgebied kondigen de vogels luidkeels aan met hun zang en kan daardoor niet onopgemerkt blijven. Hoe anders is het als ze vertrekken, ineens realiseer je je dat vorige week de laatste koekoek, fitis, zwarte stern of zomertaling hebt gezien.

Wat je regelmatig ziet bij zomer-vogels is dat de volwassen vogels eerder terugtrekken dan de juveniele vogels. Je ziet dit bijvoorbeeld bij de koekoek en vrijwel alle soorten roofvogels.

Als jonge koekkoeken
uitvliegen, zitten de
biologische ouders alweer
duizenden kilometers
verderop.

Wintergasten

Omdat er in ons land een gematigd zeeklimaat heerst betekent dit niet alleen dat het voor sommige soorten niet aantrekkelijk is om te blijven, maar ook het tegenovergestelde: voor noordelijke of oostelijke soorten zijn onze winters heel aantrekkelijk. Met veel enthousiasme verwelkomen wij onder andere de wilde en kleine zwaan, klapekster, ruigpootbuizerd, smient en nonnetje.

Ook hier zie je variatie in de duur en periode dat ze bij ons verblijven. Smienten blijven wel van oktober tot en met maart, terwijl frater en sneeuwgorz voornamelijk van november tot februari bij ons zijn. Arctische broedvogels zoals brandgans en rotgans blijven wel tot eind mei, omdat ze pas willen aankomen als de lente daar is aangebroken.

*Winterse watervogels zoals
brilduiker en nonnetje fleuren
onze winter op.*

Doortrekkers

De laatste categorie zijn de doortrekkers: soorten voor wie ons land op de trekroute ligt, maar hier niet broeden. Voor veel vogelaars geldt dat ze deze soorten graag willen zien, omdat de periode dat je ze kunt zien meestal maar kort is. Dit geldt in extremis voor bijvoorbeeld de dwergmeeuw die een heel korte doortrekkie kent. Voor de morinelplevier geldt dat ze maar in heel kleine aantallen doortrekken. Wil je de beflijster zien moet je in de tweede helft van april zijn, maar wil je de krombekstrandloper zien, dan moet je vooral in augustus zijn in het Friese waddengebied.

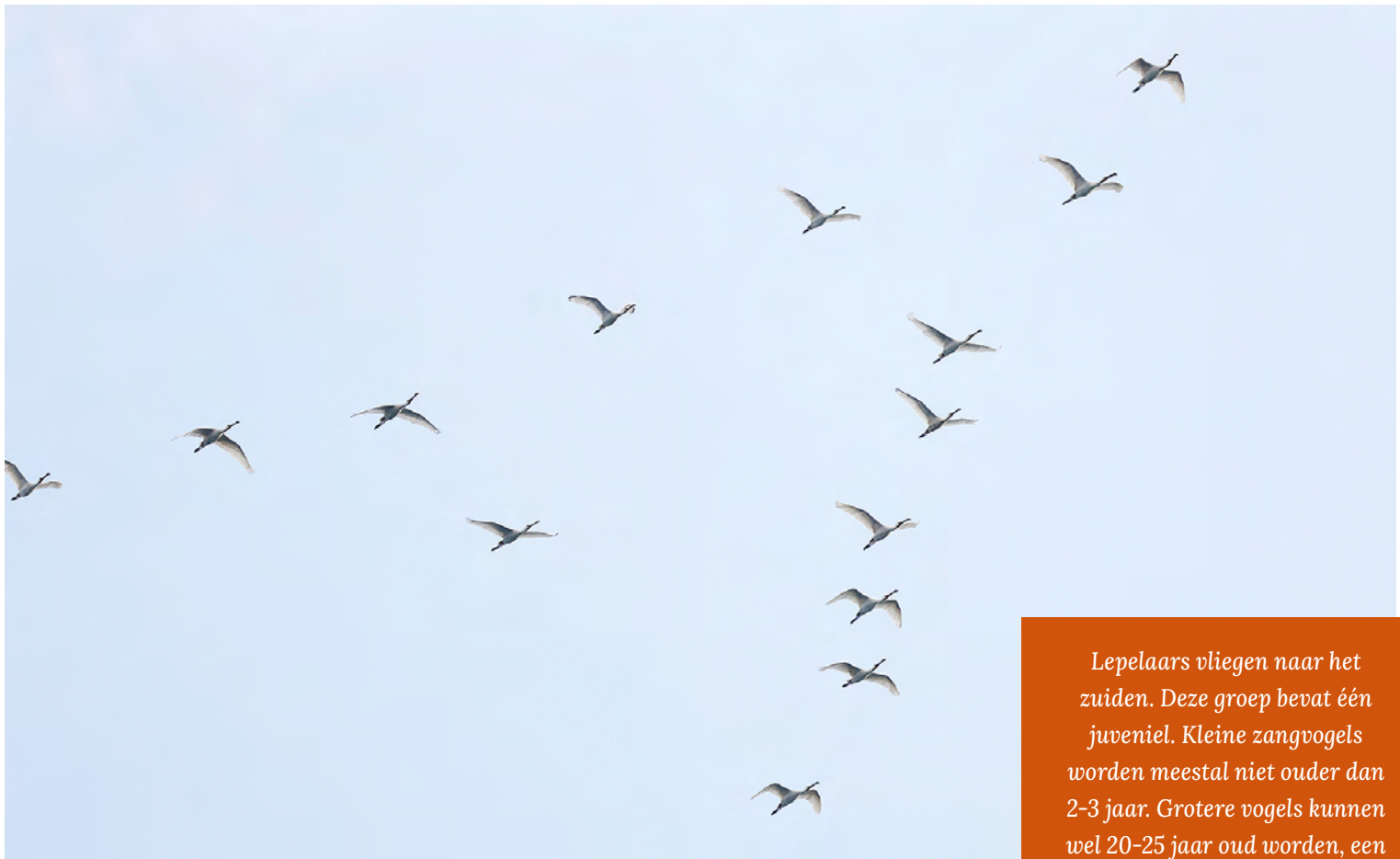

Elk jaar verblijft er enkele weken een groepje morinelplevieren in Midden-Eierland op Texel.

2 **Waarom trekken vogels?**

De grote vraag is: waarom beginnen vogels aan zo'n risicovolle onderneming? Ze riskeren hun leven, putten zichzelf helemaal uit en verlaten hun vertrouwde omgeving om ergens anders de winter door te brengen. Onderweg liggen er talloze gevaren op de loer: stormen, Onderweg trotseren ze windmolens en hoge gebouwen die ze niet zien. Komen ze in stormen terecht, kunnen verdwaald raken en zijn ze uitgeput een makkelijkere prooi voor roofdieren. Deze risico's nemen ze allemaal voor een betere kans om nageslacht groot te brengen.

Lepelaars vliegen naar het zuiden. Deze groep bevat één juveniel. Kleine zangvogels worden meestal niet ouder dan 2-3 jaar. Grotere vogels kunnen wel 20-25 jaar oud worden, een wonder als je kijkt naar alle gevaren onderweg.

In de winter verandert het weer en wordt het kouder in ons land. Dit is op zichzelf niet de voornaamste reden waarom vogels besluiten naar het warmere zuiden te trekken. Maar met de warmte die in het najaar ons land verlaat, verdwijnen ook de insecten en worden de dagen korter. Voor veel vogels is er daardoor te weinig voedsel is om zich in de winter mee te voeden en dat verklaart waarom ze hun heil tijdelijk ergens anders gaan zoeken.

3

Welke verschillende soorten vogeltrek zijn er?

Onder vogeltrek verstaan we meestal de seizoenstrek die zich tweemaal per jaar voltrekt. In het najaar vliegen de trekvogels naar zuidelijker oorden om in het voorjaar de tegenovergestelde beweging te maken en naar hun voortplantingsgebieden te trekken.

De wereldrecordhouder lange afstandstrek is een rosse grutto die op 16 september 2020 uit Alaska vertrok met een zendertje op de rug. De vogel kwam elf dagen later aan in Nieuw-Zeeland, na een vlucht van maar liefst 12.854 km.

Naast de twee hoofdbewegingen zijn er nog allerlei andere vormen van vogeltrek, waarbij we als definitie voor vogeltrek hanteren ‘Systematische vliegbewegingen van vogelsoorten op vaste momenten of ingegeven door weer- of voedselinvloeden’.

Bedenk dat we hier spreken over het noordelijk halfrond. Vanzelfsprekend is er op het zuidelijk halfrond ook sprake van vogeltrek, maar aangezien de seizoenen tegenovergesteld zijn, zijn de voor- en najaarstrek ook precies andersom. Dat wil zeggen ‘onze’ voorjaarstrek valt samen met de najaarstrek op het zuidelijk halfrond. Als gevolg hiervan is er in ons voorjaar een wereldwijde trek richting het noorden en in ons najaar een wereldwijde trek richting het zuiden.

Slaaptrek

Rond zonsondergang vliegen sommige vogelsoorten naar min of meer vaste plekken om daar samen met soortgenoten de nacht door te brengen. De reden waarom ze dit doen heeft vermoedelijk te maken met uitwisselen van informatie over goede voedselgebieden. Maar ook veiligheid speelt een rol: de vogels zoeken een plek waar predatoren niet of nauwelijks kunnen komen.

Een bekende ‘slaapplaatssoort’ is de kokmeeuw of de stormmeeuw. Het is je vast wel eens opgevallen, die stroom van meeuwen een half uur voor zonsondergang, allemaal

dezelfde kant op. Meeuwen overnachten in enorme aantallen dicht bij elkaar midden op het water. Andere soorten zijn bijvoorbeeld spreeuwen, ganzen, grutto's, witte kwikstaarten, kauwen en grote zilverreigers. Die laatste brengen de nacht meestal door bovenin een groepje bomen. Tijdens de broedtijd is er nauwelijks sprake van slaaptrek, vanwege de broedzorg van de oudervogels, maar bij sommige soorten komen onvolwassen vogels nog samen.

Een bekend fenomeen is de samentrekking van grote groepen spreeuwen aan het begin van de avond voordat ze invallen in rietvelden of heesters.

Voedseltrek

De slaaptrek in de ochtend, dus van vogels die van hun gezamenlijke slaappleats naar de foerageergebieden vliegen, noemen we ook wel voedseltrek. Maar voedseltrek kent nog andere varianten. In getijdegebieden zoals de Waddenzee kun je ‘maar’ twee keer per dag voedsel verzamelen. Steltlopers die hiervan afhankelijk zijn stemmen hun foerageergedrag helemaal af op de getijden. Ze rusten tijdens hoogwater op wat wij noemen ‘hoogwatervluchtplaatsen’ (HVP) en verzamelen voedsel tijdens laagwater.

Verder zie je bij soorten als aalscholver en lepelaar dat ze ook tijdens de broedtijd gezamenlijk erop uit trekken om samen te foerageren. Dit is ook een vorm van voedseltrek.

Een heel bijzondere vorm van voedseltrek zie je bij gierzwaluwen. Als het langdurig regent terwijl ze jongen hebben, vliegen ze naar het zuiden tot wel in Noord-Frankrijk om daar hun krop te vullen met voedsel voor de jongen. Foto: Marcel van der Tol

Sneeuw- en vorsttrek

Bij aanhoudende vorst vriezen de open wateren dicht. Met als gevolg dat eenden, futen en meerkoeten zich wel moeten verplaatsen, net als bijvoorbeeld stormmeeuwen die graag op het water slapen. Overwinterende steltlopers als Kievit, goudplevier, wulp en watersnip halen met hun snavels voedsel uit de grond. Dat gaat niet als de bodem stijf bevroren is. Deze soorten trekken dan naar vorstvrije gebieden en bewegen als het ware mee met de vorstgrens. Ligt er ook nog een pak sneeuw, dan komen ook soorten in de problemen die op de grond naar voedsel zoeken, zoals ganzen, leeuweriken, lijsters en piepers, maar ook muizen etende roofvogels zoals de blauwe kiekendief.

Vorst en sneeuw zorgen voor noodgedwongen 'hals-over-koptrek'. Een gevolg van het risico dat vogels nemen door zo noordelijk, zo dicht mogelijk bij de broedgebieden te overwinteren. Is de winter mild, dan is dat een goede keuze, want het betekent een kortere voorjaarsreis. En korter betekent: minder gevaar. Maar valt de vorst of de sneeuw wél, dan is het alle hens aan dek. Dat zorgt soms voor spectaculaire aantallen, met op sommige telplekken trek van duizenden kieviten, wulpen, meeuwen, veldleeuweriken, kramsvogels en honderden watersnippen en graspiepers.

A photograph of several plovers in a snowy landscape. The birds have dark, patterned upperparts and white underparts. They are standing in a field of snow with some dry, yellowish-brown grasses protruding. In the background, more birds are visible, some perched on the grass. The sky is overcast and grey. An orange text box is overlaid on the right side of the image.

Kieviten raken niet in paniek door een beetje sneeuw en wachten liever af of de sneeuw en vorst aanhouden om dan pas naar het zuiden te vliegen. Qua energiehouding is het kennelijk voordeliger om een paar dagen weinig tot niets te eten dan een flink eind te vliegen

Deeltrek

Sneeuw- en vorsttrek is een vorm van deeltrek, maar er zijn nog andere vormen van deeltrek. Van sommige soorten trekt een deel van de populatie en een ander deel niet. Bij soorten met een grote verspreiding zie je dat alleen de vogels in het noordelijk deel van het verspreidingsgebied wegtrekken, terwijl de het zuidelijke deel als standvogel blijft. Je ziet dit bijvoorbeeld bij lijsterachtigen zoals kramsvogel, grote lijster en zanglijster. Op een andere manier zie je het bij de tjiptjaf, het merendeel van de noordwestelijke populatie trekt naar Afrika, maar je ziet dat steeds meer individuen besluiten om de winter in ons land door te brengen. Hetzelfde gedrag zie je bij ooievaars.

Het merendeel van de Europese populatie ooievaars trekt nog altijd naar Afrika. Bij de straat van Gibraltar kun je op sommige dagen duizenden zien overtrekken.

Foto: Wim Smeets

Ruitrek

Ganzen en eenden verliezen tijdens de rui in één keer alle slagpennen. Op dat moment zijn ze niet in staat om te vliegen, wat ze heel kwetsbaar maakt.

Vlak voor deze periode aanbreekt komen ze in groepen bij elkaar, meestal op het water, om te ruien. Het water biedt dan de broodnodige veiligheid. Je ziet dit in Nederland bijvoorbeeld bij bergeenden die in juli naar het noorden vliegen om in het Waddengebied te ruien, maar ook bij casarca's die vanuit Duitsland in het Eemmeer komen ruien.

*Op de randmeren zie je tegen het einde van de zomer grote groepen knobbelzwanen die aan het ruien zijn.
Foto: Cees Siebesma*

Bijzondere vormen van trek

Er zijn nog meer vluchtbewegingen die je als een vorm van trek kunt bestempelen:

Invasie:

In sommige jaren zie je dat bepaalde vogelsoorten buiten hun vaste verspreidingsgebied vliegen. Meestal is voedselgebrek hiervoor de prikkel. Soorten waarbij dit een bekend verschijnsel is zijn bijvoorbeeld pestvogel en (grote) kruisbek;

Influx:

Een influx lijkt op een invasie, maar vindt plaats op kleinere schaal. Weersinvloeden hebben hierop een grote invloed. Je ziet bijvoorbeeld bij aanhoudende zuid-oostelijke winden influxen van roodpootvalken. Soms speelt voedselschaarste ook een rol bij influxen;

Dispersie:

Jonge vogels 'waaien uit'. Ze worden soms letterlijk verjaagd door hun ouders en vliegen ongericht weg op zoek naar voedsel en nieuw vestigingsgebied. Je ziet dit bijvoorbeeld bij ijsvogels en torenvalken. Je kunt deze vogels op onverwachte plekken tegenkomen.

Om het lijstje compleet te maken worden in de literatuur nog andere vormen van trek beschreven zoals hoogtetrek (afhankelijk van het seizoen in bergachtige gebieden hoger – in de zomer – of lager – tijdens de winter – verblijven), zwerftrek (standvogels die binnen een groot verspreidingsgebied rondzwerven) en zomertrek (zodra jongen groot zijn trekken oudervogels mét hun jongen naar voedselrijke gebieden).

Purperreiger

Zeldzaamheden

Met al dat heen-en-weer gevlieg gaat er ook wel eens iets mis. Vogels kunnen door weersinvloeden uit koers raken, waardoor individuele vogels op plekken opduiken waar ze normaalgesproken niet thuishoren. Dit zijn de zeldzaamheden waar het hart van menig vogelaar sneller van gaat kloppen. Op deze manier kun je soorten zien, waar je normaal gesproken een verre reis voor zou moeten maken. Op deze manier kunnen we bijvoorbeeld Noord-Amerikaanse soorten in Noordwest-Europa zien, bijvoorbeeld als gevolg van

Eind 2022 was er een influx van grote kruisbekken; op meerdere plekken in Nederland werden groepjes gezien. Hetzelfde gebeurt ook bij 'gewone' kruisbekken en witbandkruisbekken.

Foto: Kees van der Klauw

orkanen, waar wij nog een staartje van meekrijgen. Saillant detail wat we ons vaak niet realiseren is dat er op deze manier ook honderdduizenden (groeve schatting) vogels omkomen tijdens de trek.

Logischerwijs overlapt het 'zeldzaamhedenseizoen' voor een groot deel met de voor- en najaarstrek, omdat ze uit koers raken terwijl ze aan het trekken zijn. De piek ligt dan ook tussen half april en half mei en tussen half september en half oktober.

Ook 'onze' vogels verdwalen wel eens. In 2019 verbleef er een roodborstje in een Chinese dierentuin wat leidde tot bijna hysterische reacties.

De Noord-Amerikaanse ringsnavelmeeuw genaamd Kajzerka. Deze vogel is een verhaal apart: hij zwerft al 19 jaar door Europa. De vogel is voorzien van een GPS tracker; waardoor zijn bewegingen nauwkeurig kunnen worden gevolgd. Intussen is ook bekend dat deze vogel heeft gehybridiseerd met een stormmeeuw.

4

Gestuwde vogeltrek

Nadat we stil hebben gestaan bij alle varianten van vogeltrek, keren we terug naar de ‘grote’ seizoenstrek om die nog meer in detail te bestuderen.

Vogels vliegen het liefst boven land. Boven land ervaren ze meer opwaartse druk dan boven zee, maar de belangrijkste reden is wellicht dat ze op land kunnen uitrusten en foerageren, terwijl de meeste vogels op zee ten dode zijn opgeschreven als ze opgebrand zijn en moeten rusten of eten.

Windrichting is een bepalende factor bij de vogeltrek. Niet alleen maken ze hier gebruik van om energiezuinig te vliegen en wachten ze op de juiste omstandigheden en windrichting, ze kunnen er ook ongewenst door worden beïnvloed.

Het fenomeen dat hierdoor ontstaat is ‘gestuwde trek’: vogels willen boven land blijven vliegen, maar worden door de windrichting een bepaalde kant gestuwd. In Nederland en België zie je dit bij wind uit oostelijke richtingen. Kort door de bocht komt het erop neer dat ze naar het westen worden geblazen, waardoor je grote concentraties vogels kunt aantreffen langs de kust. Ze willen ‘koste wat kost’ de kustlijn blijven volgen.

Vooral grote vogels zoals
kraanvogels als hele kleintjes
zoals bladkoningen zijn extra
gevoelig voor harde (oosten)wind.
Foto: Michel Geven

Watersnippen op trek

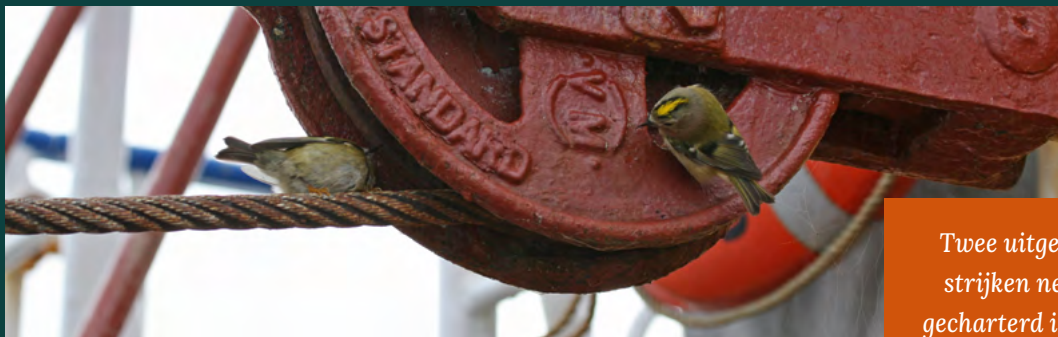
Op sommige punten moeten vogels wel over water vliegen. Dit kan leiden tot enorme concentraties, namelijk waar de oversteek het kortst is. Je ziet dit in Europa bij Tarifa bij de Straat van Gibraltar. Andere bekende plekken zijn Falsterbö in Zuid-Zweden en de Bosporus bij Istanboel.

Niet alleen langs de kust, maar ook in het binnenland kun je gestuwde trek waarnemen, bijvoorbeeld rond de randmeren, maar ook bij de grote rivieren. Door op de juiste momenten op strategische punten te staan kun je gestuwde trek waarnemen.

Een macabere en onzichtbare zijde aan de vogeltrek: ontelbare (honderdduizenden) vogels komen om vanwege uitputting en/of verdrinking. Door weersinvloeden kunnen vogels uit koers raken en toch deels hun route over zee moeten vliegen, waarbij een niet gering deel omkomt van uitputting.

Als ze dan een schip tegenkomen kunnen ze zich massaal op een schip storten. Je ziet dit bijvoorbeeld bij spreeuwen, maar sneeuwuilen die in NW-Europa worden waargenomen zijn ook regelmatig 'ship-assisted'.

Bekijk dit filmpje op Youtube, waarbij duizenden spreeuwen op een kotter zijn geland: www.youtube.com

*Twee uitgeputte goudhaantjes
strijken neer op een schip dat
gecharterd is voor een pelagische
tocht. Het schip is wellicht
hun redding geweest.*

Foto: John de Roos

5 Zichtbare vogeltrek

Het overgrote deel van de vogeltrek voltrekt zich buiten ons zichtveld om. Veel vogels zoals steltlopers vliegen zo hoog dat we ze niet kunnen zien, andere vogels trekken 's nachts waardoor je het alleen mogelijk is om het auditief waar te nemen.

Zichtbare vogeltrek is iets waar het hart van een vogelaar sneller van gaat kloppen. Met eigen ogen iets van dat wereldwijde fenomeen meemaken. Wat kun je doen om je kansen te vergroten en dit voorjaar de trek met eigen ogen waar te nemen?

Op 20 oktober 2020 vond er een enorme zichtbare trek van buizerds plaats met als hoogtepunt groepen van honderden buizerds die van de Noordpunt van Texel naar Vlieland vlogen.

- 1 Ga zoveel mogelijk naar buiten, dan valt je bijvoorbeeld op dat van de één op de andere dag ineens de tjiftaf is gearriveerd. Wil je bijhouden naar welke soorten je moet uitkijken? Je volgt het op deze pagina: www.vogelskijken.nl daar lees je ook waar je de soorten kunt aantreffen.
- 2 Houd het weer en de windrichting in de gaten. Elke meer ervaren vogelaar wordt opgewonden als er in april en begin mei de wind naar de oosthoek draait. Dit is de wind die veel én andere soorten komt brengen. Eerder in het jaar geldt dit ook voor de trek van de kraanvogel, die normaal niet of nauwelijks boven Nederland vliegt, maar wél bij oostenwind.
- 3 Ga naar de kust. Hoewel je het effect van oostenwind in heel Nederland en België kunt zien, is dit aan de kust in verband met stuwing, zowel de westkust als de Waddeneilanden, het sterkst.
- 4 Ga eens naar een trektelpost. Er zijn er meer dan 200 in Nederland en Vlaanderen, zie www.trektellen.nl. De vogelaars die deze posten bemensen maken heel veel uren en houden zorgvuldig bij hoeveel en welke soorten ze zien. Op basis van trekroepjes, type vlucht en heel veel ervaring weten de trektellers welke soorten ze zien of horen.

LET OP: Het is belangrijk dat je je aanpast aan de gewoonten van de mensen die tellen. Wees vooral stil omdat het merendeel van het trektellen op basis van gehoor wordt gedaan. Je komt er niet voor de gezelligheid of om de socializen.

5 Wellicht een andere manier om naar zeldzame vogels te kijken: de verschijning van zeldzaamheden in ons land zijn een gevolg van vogeltrek en maken deze heel zichtbaar.

Een bijzonder fenomeen is een 'fall' letterlijk een 'val'. Door plotselinge weersomslag zien trekvogels zich genoodzaakt hun vlucht te onderbreken. Je kunt dan ineens honderden goudhaantjes of lijsterachtigen aantreffen op soms onlogische plekken. Deze foto is gemaakt op Vlieland waar een fall van roodborstjes had plaatsgevonden. Nabij de vuurtoren zaten er honderden.

6 Trends en ontwikkelingen

Er vindt veel onderzoek plaats naar het trekgedrag van vogels. Hierdoor krijgen we steeds meer inzicht in dit gedrag en het kan ons ook helpen bij het beter observeren van de vogeltrek. Onder andere door ringonderzoek zijn we heel veel te weten gekomen over trekroutes en de afstanden die sommige vogels afleggen.

Sinds twee decennia houden steeds meer vogelaars zich bezig met trektellen en verzamelen hun data via trektellen.org. Dit levert ook een schat aan informatie op, waardoor trends zichtbaar worden en de kennis van en over trekvogels toeneemt. Recent zijn hier nog de volgende ontwikkelingen bijkomen:

1 'Bird tracking'

Steeds meer vogels worden door onderzoekers voorzien van een zender die data verzameld en verzend. Hierdoor is het mogelijk om individuele vogels te volgen op de vogeltrek. In Nederland is het onderzoek naar grauwe kiekendieven bekend. Meer informatie vind je via [deze link](#)

In het VK hebben ze een project met koekoeken gedaan, wat je via [deze link](#) kunt zien: www.bto.org

*Tweede kalenderjaar Grauwe
Kiekendief op trek van Afrika
naar Europa*

2 Vogeltrek zichtbaar maken door radarbeelden

Weerradars detecteren niet alleen neerslag, maar ook vogels in de lucht. Aan de hand van deze data kunnen onderzoekers de vogeltrek bestuderen. Dit is vooral handig voor het bestuderen van zangvogels,

die 's nachts migreren. Via deze website kun je liefst tien verschillende radars zelf raadplegen of ze vogels waarnemen, waaronder twee stations in Nederland en vier in België: www.meteo.be

Trektellers gebruiken deze informatie onder andere om in te schatten hoeveel trek er is en wat ze de volgende ochtend kunnen verwachten aan zichtbare vogeltrek.

3 Nachtelijke geluiden opnemen

Een nieuwe vorm van vogeltrek inzichtelijk maken is gedurende de nacht een geluidsrecorder aan te zetten die je de volgende dag afluistert en analyseert. Via software wordt geluid visueel weergegeven zodat je precies

ziet welke stukjes je moet afluisteren. Het wachten is nog op software die het automatisch verwerkt.

maart 2023 4 10 11 12 17 18

Amersfoortse Berg (nacht)
vri 17 mar 2023 - zat 18 mar 2023

Alle kopgegevens | Alle details
Telperiode: 19:30-04:30
Type telling: Alle overvliegende + incompleet tp vogels
Weer (eerste periode):
Tellers (eerste periode): Frank Pierik

	Aantal	Roepjes		Aantal	Roepjes
Brandgans *	10	-	Goudplevier *	1	15
Grauwe Gans *	5	-	Kokmeeuw *	6	-
Kolgans *	10	-	Stormmeeuw *	6	1
Kraakeend *	3	-	Kwak	1	1
Simsent *	39	-	Blauwe Reiger *	1	1
Wintertaling *	4	-	Zanglijster *	7	2
Waterhoen *	8	-	Koperwiek *	20	7
Meerkoet *	6	-	Roodborst *	3	-
Dodaars *	1	-	Appelvink *	1	1
Scholekster	5	-	Soort onbekend *	1	1

Totaal: 138 exemplaren, 29 roepjes, 20 soorten, 9:00 uren

Opmerking: Een fraaie telling. Met warme zuidenwind veel vogels op de radar, en een mooie soortenlijst in de nacht. O.a. een grote gemengde groep storm- en kokmeeuw. En weer eens een appelvink.

Uitwerking van een nachtelijke geluidsoptname zoals ingevoerd op de website trektellen.nl

Wulp

4 Vogeltrek zichtbaar maken d.m.v. warmtebeeldcamera's

Warmtebeeldcamera's detecteren warmte en geven dit als een soort verrekijkerbeeld weer. Op deze manier is het mogelijk om ook aantallen vogels die 's nachts vliegen te tellen. Bij grotere vogels zoals kraanvogels werkt dit beter dan bij lijsterachtigen, maar de ontwikkelingen gaan snel.

7 Beste plekken om vogeltrek waar te nemen

Afhankelijk of je in het voor- of najaar wilt kijken, of dat je gericht zeetrek wilt zien, zijn er verschillende lijstjes te maken.

Voorjaarstrek

- 1 Breskens. Met stip op nummer één. Op goede dagen vliegen hier tienduizenden vogels en elk jaar vliegen er aansprekende zeldzame soorten langs zoals bijeneter en roodstuitzwaluw. De locatie is wel sterk afhankelijk van oostenwind.
- 2 Eemshaven en Noordkaap, beide telposten liggen in het noordwesten van Groningen, niet ver van elkaar. Bij oostenwind het best, omdat vogels die naar het noorden willen hier langs 'moeten' vliegen.
- 3 Ketelbrug/Kamperhoek. Beste plek voor gestuwde trek in het binnenland.
- 4 De Horde, Lopik. Telpost aan de Lek met mooie spreiding aan soorten en goede aantallen. Beroemd geworden door passage van een Bruine Gent, de 1e voor Nederland.
- 5 Loozerheide, Weert. Zeer goede roofvogeltrek en daarnaast kans op mooie aantallen kraanvogels.

De Noordse Stern is een lange afstandstrekker, elk jaar vliegt hij wel zo'n 70.000 kilometer.

Najaarstrek

- 1** De Puinhoop, Katwijk. Profiteert van stuwing door de kustlijn. Zeer indrukwekkende lijster, vinken en spreeuwen trek.
- 2** De Vulkaan, Den Haag. Eén van de beste plekken in Nederland om massale vogeltrek waar te nemen. Vanwege de zuidelijke ligging aan de kust passeren hier honderdduizenden vogels per jaar.
- 3** De Nolle, Vlissingen. Kan met stuwing zeer goede aantallen lijsters, vinken en mezen opleveren.
- 4** Hazewater, Amersfoort. Eén van de beste binnenlandposten voor lijsters. Daarnaast goede aantallen roofvogels, met name in augustus/september.
- 5** De Hamert. Goede spreiding in soorten en veel vinken. Fenomenale houtduiventrek.

Zeetrek

- 1 Camperduin, vanwege het smalle strand én de mogelijkheid om beschut te zitten is dit een populaire plek voor zeetrek.
- 2 Westkapelle. Zeevogels vliegen hier bij noordoostelijke winden relatief dicht op de kust.
- 3 Brouwersdam. Vanwege goede parkeermogelijkheden kun je vanuit je auto de zeetrek volgen, vaak ook leuke soorten ter plaatse.
- 4 Westerslag Texel. De meest westelijke plek van het eiland en daardoor het meest geschikt, afstand tot de zee is relatief groot.

Noordse pijlstormvogel
door de branding tijdens
noord-westerstorm.
Foto: Arie Ouwerkerk

Colofon

Tekst:

Daan Schoonhoven

Foto's

Daan Schoonhoven, tenzij anders vermeld.

Vormgeving

Studio-C

Met dank aan Marc Dijksterhuis voor zijn informatie over trends en ontwikkelingen op het gebied van vogeltrek en de inhoudelijke check van dit e-book.

Vogelskijken

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.